Településképi Arculati Kézikönyv

AGYAGOSSZERGÉNY

Tartalomjegyzék

1 Bevezető

2 Agyagosszergény településtörténete

3 Örökségvédelem

4 Településképi szempontból meghatározó területek

4.1. Falusias családiházas karakter
4.2. Településközponti karakter
4.3. Zöldterületi karakter (korlátozottan beépíthető)
4.4. Mezőgazdasági karakter (nem beépíthető)

5 Reklámok, egyéb műszaki berendezések

6 Jó példák

7 Zárszó

Bevezető

A település történeti értékeinek hordozói: a telkek és utcák hálózata; a beépített lakóterületek és a nagy zöldterületek; a lakóházak külső-belső formája, a felhasznált építőanyagok, díszítések; a természeti táj és az ember alkotta világ; együtt alkotják a Agyagosszergény egyedi ismertetőjegyeit.

A településképi arculati kézikönyv és az erre alapuló településképi rendelet azokat a védelmi elveket ülteti át a gyakorlatba, amit betartva értékeinket megőrizhetjük az utánunk jövőknek. Magyarországon az örökségvédelem a helyi közösségek feladata is, és minden terv, védelmi stratégia annyit ér, amennyit a helyben lakók megvalósítanak belőle. Éppen ezért fontos, hogy minél több helyi lakos vegyen részt Agyagosszergény építészeti és természeti értékeinek megőrzésében, alakításában, mert csak így biztosítható a hosszú távú védelem és fejlődés.

2 Agyagosszergény településtörténete

A község *Agyagos* és *Fertőszergény* egyesítésével jött létre 1927-ben. A két település már a XIX. század elején összeépült. Először a *Fertőszergényagyagos* nevet kapta, amit 1928-ban változtattak a maira. *Szergénnyel* az első feljegyzésekben Zerghen néven találkozunk, később *Szergénynek* nevezték, de 1906-ban a Vas megyében található Szergénytől megkülönböztetésül kapta a *Fertőszergény* nevet. 2007-ben került át a Kapuvári kistérségből a Sopron-Fertődi Kistérségbe, majd 2013-tól a Soproni Járáshoz tartozik.

Szergény neve nem tudható pontosan, honnan származik. Ha megvizsgáljuk a szomszéd községek (Fertőendréd, Petőháza, Süttőr, Osli) neveit, azt találjuk, hogy nevüket majdnem kivétel nélkül földesuraiktól kapták. Nem lehetetlen, hogy Szergény nevének eredetét is itt kell keresni, bár az a körülmény, hogy ilyen nevű földesúrról nincs tudomásunk, a következtetés helyességének valószínűségéből sokat levon. A község neve 1364-ben felbukkan az okiratokban, már Nyéky Lőrinc a földesura. Mások a *Zerghen* szóban ősi avar szót látnak. A középkorban a Györói és Nyéki család, majd Garai Miklós nádor, a XV. század közepétől a Kanizsayak voltak a birtokosok. A XVIII. század elején az Esterházy-tulajdont képező szentmiklósi (süttöri) uradalomhoz került. A XVI-XVII. században a halászat és erdőirtás még nagyobb szerepet játszott a község életében, mint a földművelés. A határ szűk volta miatt a telki állomány tekintélyes része szénatermő hanyrétből állt, még a XIX. században is fontos megélhetési forrás volt a szénakereskedelem. **Agyagos,** Árpád kori település. Első irásos említése1258-ből való *Ogegus* néven. A neve később változott *Agagussá*.Középkori birtokosai az Osl nemzetségből származtak. A következő birtokos a Csák és a Pok nemzetségbeliek A Csák család uralmát a XVI. századra is átvitte. A XVII. század végén Esterházy Pál nádor lett a falu tulajdonosa. Agyagos sorsa összefonódott a (fertő)szentmiklósi uradalom történetével.

A népesség száma közel két évszázadon át változatlan maradt, 8-10 jobbágycsaládból és ugyanannyi nincstelen zsellérből állt. Ezekben a századokban a Fertő menti falvak lakossága rákapott a meg nem adóztatható halászatra, ami a népesség szétszóródásával, elszegényesedésével járt. A XVII. század végén a török háborúkra való tekintettel kivetett, szinte elviselhetetlen adók elől az agyagosiak úgy próbáltak menekülni, hogy telkeikről kivonultak a falu végére, az adómentes gyöpre, és összetákolt kunyhókban húzták meg magunkat. A falu mai lakosságának zömét alkotó birtokos családok a török korszak letűnte után telepedtek le Agyagoson. 1711 után indult meg lassan a fejlődés. A föld terméketlen volta és kis területe kényszerítette az agyagosiakat arra, hogy az egykori szokásokat mellőzve, minden évben bevessék az egész határt. A szemtermés mellett még a XVIII. század folyamán is fontos megélhetési forrást jelentett a telkekhez kiosztott, azok tartozékát képező halászóvizek hozadéka. A gyékényfonásból és a sás aratásából is jelentékeny hasznot húztak. Az úrbéri kötöttségekből fölszabadult ingatlanok sorsa az 1863-ban a földesúr és az agyagosi úrbéresek között létrejött úrbéri rendezési, tagosítási, legelőelkülönítési és irtásvisszaváltó egyezség után rendeződött.
Minthogy Agyagoson nem volt erdő, ebbeli járandóságukat is a legelő-földből kapták meg. Megszűntették a halászóhelyek bérbevételét a földesúrtól, azokat az uradalom saját kezelésébe vette. Így nagy kiterjedésű legelő jutott a volt úrbéresek tulajdonában, de annak feltörése, szántófölddé alakítása 1896-ig tartott.

A faluegyesítés 1927-ben történt, az Agyagosszergény nevet 1929.július 18-án vette fel a település. 2015-től a Kapuvári Járáshoz tartozik a község.

Az eredeti Szent Mártonról elnevezett szergényi templom az 1600 körüli egyházlátogatás alkalmával már csak az emlékezetben élt és a „mezőn” állt. Bizonnyal ennek alapfalai kerületek elő 1930 táján a községi legelő területén. Laikus leírás szerint nagysága megfelelt kisebb falusi temploménak és oldalfalait támpillérek szegélyezték, így kora valószínűleg csak a XIII. századig nyúlhatott vissza. Nyilván az 1529-es török átvonulás alkalmával pusztult el. Az 1873-as can. Visitatio jegyzőkönyve szerint Szergény 1777-ben építette templomát és 1792-ben tornyát. 1865-ben restaurálták. Szűknek bizonyult és így 1836-ban Ullein József soproni műépítész lebontotta és romantikus stílusban újjáépítette. Ugyanakkor romantikus stílusú berendezést is szereztek és üvegfestmények is kerültek az ablakokba, méghozzá a soproni Vermes műhelyből.

A hívek egészen a második világháborúig gyönyörködhettek a képekben, amikor súlyos károkat szenvedett a templom is. A háború után- 1947-ben - a Palka műhely próbálta helyrehozni a helyrehozhatatlant. Nem csak olyanformán, hogy a teljesen elpusztult Vermes ablakok helyett újakat készített, hanem a hiányosan megmaradtakat is, visszaépítette némi kiegészítés után az eredeti helyükre. A templom védőszentje Szent László, az őt ábrázoló olajfestmény található a főoltáron. A megmagasított toronyhoz öt keresztboltozatos szakaszú hajót építettek. Lényegében a belső térkialakítás megőrizte az építéskori állapotát kisebb változásoktól eltekintve (új mellékoltárok építése). Az orgona a templommal egykorú 12 regiszteres egy manuálos. A templom színes üvegablakai 1890-ből és 1947-ből valók.

A templomot 1938-ban festette ki Borsa Antal festőművész, ennek emlékét őrzi a diadalíven lévő Oltáriszentség két angyallal és az improvizatív díszítőelemekkel az Eucharisztikus Világkongresszus emlékére. 1988-ban kezdtek nagyobb felújításba sajnos a szószéket és az áldoztató rácsot elbontották, a főoltárt egyszerűsítették. 2008-ban a torony új rézborítást kapott, majd elkészült a homlokzat felújítása. 2010-ben elkészült a templom körüli díszburkolat és a parkosítás.

Az általánostól eltérően Agyagosszergényben a település központjában, az agyagosi Borbély József által alapított római katolikus iskola és zárda előtt, ápolt előkertben áll a kálvária. A 14 stáció és szoborcsoport építése a XVIII. század végére-XIX. század elejére tehető. A 2x7 stációoszlop közötti térségen találhatók a golgotai keresztek, Szűz Mária és Szent János szobrával.

Az iskolára vonatkozó első adatok az agyagosszergényi plébánia irattárában elfekvő Kereszteltek Anyakönyve I. kötetének 1778. január 01. keltezésű előszavában található. Az itt működő tanítókra az anyakönyvek mellett az egyházlátogatási jegyzőkönyvekből lehet következtetni. Az utóbbiak tartalmazzák a ludimagisteri kötelességeket az iskolában, szentmisén és a plébánián valamint a jegyzői feladatokat. Az 1878. december 1-én kötött kántortanítói szerződés másolatban fennmaradt. Ekkor már segédtanítót is alkalmaztak. A két község tanulóinak létszáma 176 fő volt. Az évek során a tanulócsoportok száma növekedett, így a tanítói állások száma is nőtt. 1954-ben már 8 osztályos iskola működött a községben 10 fő pedagógussal. Az iskolaépület 1873-ban elnyerte azt az alakját és beosztását, amely lebontásáig jellemezte. Funkciója: iskola kántortanítói lakással, majd óvoda. Az 1990-es évek elején épült új óvoda átadása után lebontásra került. A mai iskolaépület 1936-ban készült el a Borbély József által ltrehozott Leányiskola Alap felhasználásával a falu közepén. 1950-ben az eredetileg zárdai részeket is iskolai célra fordították. Hozzáépítéssel kialakult az iskola mai formája. Ma már sportudvar, modern játszótér, szép zöld környezet övezi. A közelmúltban történt a külső és belső felújítás, valamint a nyílászárók cseréje. Gázfűtéses épület, tágas termekkel.

Országos műemléki védelem

Római katolikus templom 85 hrsz
(XIX. század vége) romantikus műemlék
Kereszt 85 hrsz
Nepomuki Szent János-szobor műemlék, 85 hrsz
Mária-szobor rokokó műemlék, 84 hrsz
Szent családszobor, későbarokk műemlék,016/33 hrsz
Kálvária szoborcsoport és a stációk, műemlék 314 hrsz

Agyagosszergényen a köztéri szobrok, keresztek szépen gondozottak.

Egyedi helyi védelemben részesített épületek, emlékművek, amelyek építészeti, építészettörténeti, esztétikai értéke az országos védelmet nem indokolja, de jellegük kifejezi a község múltjának sajátosságait, egyéni kultúráját, hagyományait, a település számára megőrizendő, védendő. értéket képviselnek.

Védelemre javasolt lakóépületek

Arany János utca 46. sz. 255 hrsz
Széchenyi utca 29. sz. 434 hrsz
Széchenyi utca 33-39. sz. 438; 439; 440; 441; 649; 650 hrsz
Széchenyi utca 46. sz. 653 hrsz
Táncsics utca 5. sz. 588 hrsz

Helyi területi védelemre javasolt a két régi utca és a település központi része.

A régebbi lakóépületek a kisalföldi tájegységre jellemző arculatot őrizték meg. Az 1960-as években épült házak kontyolt nyeregtetősek, majd megjelentek a 70-es években divatos négyzetes alaprajzú, sátortetős házak is. A főépületek mögött a gazdasági építmények sorakoznak, hozzájuk tartozó nagy kertekkel. A fésűs beépítésben az úttal párhuzamos tetőgerincű házak is épültek.

4 Településképi szempontból meghatározó területek

Településképi követelményrendszer

Agyagosszergény településképét a táji környezet határozza meg: A beépített területekre az egylakásos oldalhatáron álló beépítés jellemző. A régi településrészeken utcavonalon álló házak sorakoznak. Az új lakóterületi beépítések kicsi előkertesek. A lakóterületeken földszintes nyeregtetős vagy kontyolt és sátortetős lakóépületeket találunk. Az 1980-90-es építésű házak jellemzően nyeregtetősek, beépített tetőtérrel, de a legújabb házakon sem jellemző az alacsonyabb hajlásszögű, mediterrán típusú tetőidom. A hagyományos településkép megőrzésében fontos szerepe van a szigorú szabályozásnak.

Fontos, hogy az új építésű lakóépületek mindig az adott kor jó színvonalán, harmonikusan illeszkedjenek az utcaképhez.

A meghatározó településképi területek lehatárolása alapvetően követi a szabályozási terv övezeti lehatárolásait. A helyi építési szabályzatban foglaltakon túlmenően a településképi rendeletbe foglalt területi építészeti előírásokat is figyelembe kell venni, és az új épületek építésekor, a meglevők átalakításakor, felújításakor, bővítésekor az ajánlásokat, jó példákat célszerű megfogadni, mert ezáltal biztosítható, hogy a helyi értékek az utókor számára is megőrzésre kerüljenek.

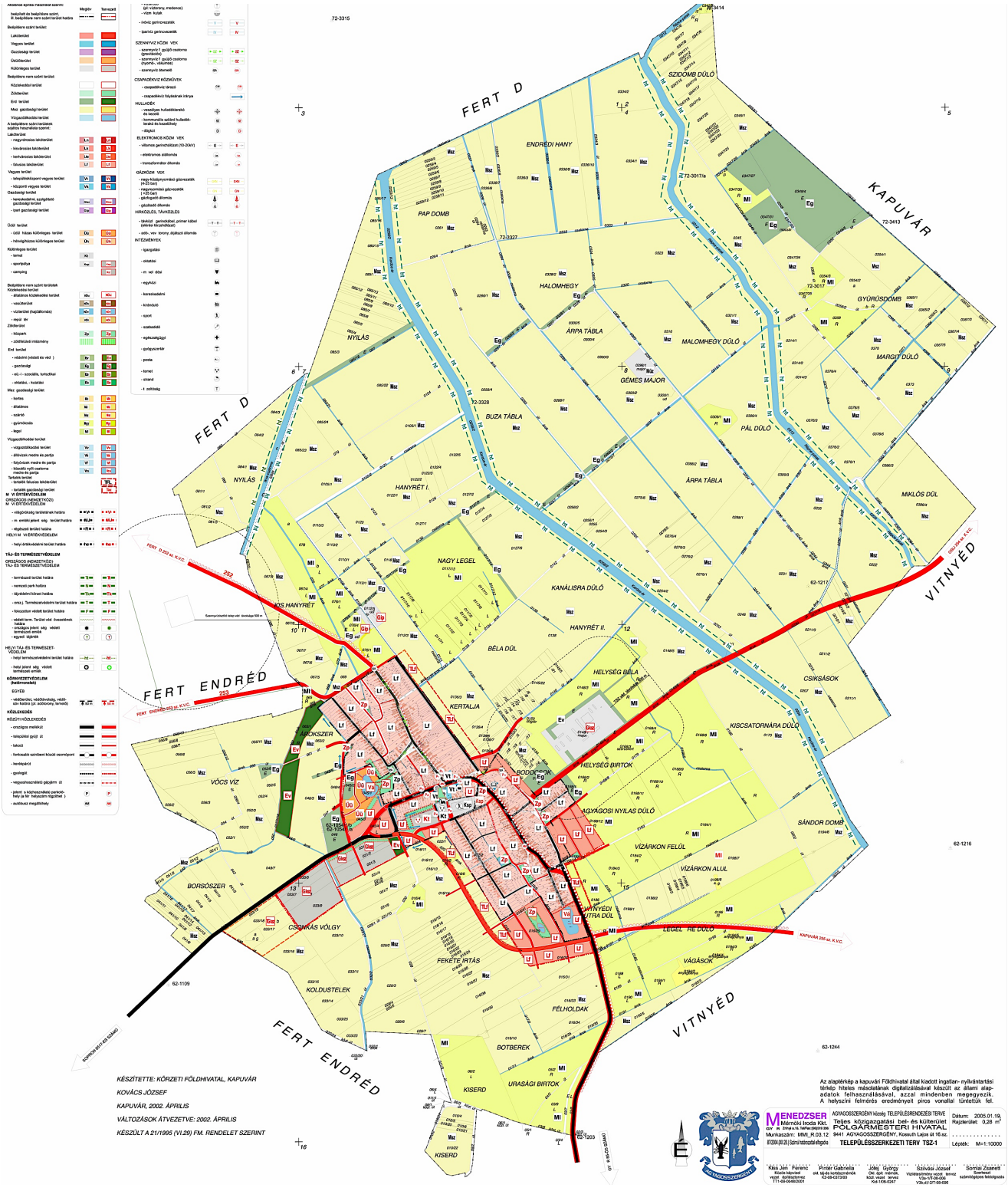
FERT D
FERT D
FERT ENDRÉD
FERT ENDRÉD
VITNYÉD
VITNYÉD
KAPUVÁR
ENDRÉDI HANY
PAP DOMB
HALOMHEGY
ÁRPA TÁBLA
NYILÁS
BUZA TÁBLA
GÉMES MAJOR
SZIDOMB DÜLŐ
GYÜRÜSDOMB
MALOMHEGY DÜLŐ
MARGIT DÜLŐ
PÁL DÜLŐ
MIKLÓS DÜL
HANYRÉT I.
HANYRÉT II.
NAGY LEGEL
KANÁLISRA DÜLŐ
BÉLA DÜL
HELYSÉG BÉLA
CSIKSÁSOK
KERTALJA
HELYSÉG BIRTOK
KISCSATORNÁRA DÜLŐ
AGYAGOSI NYILAS DÜLŐ
SÁNDOR DOMB
VÍZÁRKON FELÜL
VÍZÁRKON ALUL
VÖCS VÍZ
BORSÓSZER
CSONKÁS VÖLGY
FEKETE ÍRTÁS
KOLDUSTELEK
FÉLHOLDAK
BOTBEREK
VÁGÁSOK
LEGEL ALJA DŰLŐ
KISERD
URASÁGI BIRTOK
72-3315
72-3414
72-3017/a
72-3327
72-3017
72-3413
72-3328
62-1217
62-1216
62-1244
62-1109
62-1203
62-1054/a
62-1054/b
KÉSZÍTETTE: KÖRZETI FÖLDHIVATAL, KAPUVÁR
KOVÁCS JÓZSEF
KAPUVÁR, 2002. ÁPRILIS
VÁLTOZÁSOK ÁTVEZETVE: 2002. ÁPRILIS
KÉSZÜLT A 21/1995 (VI.29) FM. RENDELET SZERINT
Az alaptérkép a kapuvári Földhivatal által kiadott ingatlan- nyilvántartási térkép hiteles másolatának digitalizálásával készült az állami alapadatok felhasználásával, azzal mindenben megegyezik.
A helyszíni felmérés eredményeit piros vonallal tüntettük fel.
MENEDZSER
Mérnöki Iroda Kft.
POLGÁRMESTERI HIVATAL
AGYAGOSSZERGÉNY Község TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE
Teljes közigazgatási belterület
9441 AGYAGOSSZERGÉNY, Kossuth Lajos út 16.sz.
TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV TSZ-1
Dátum: 2005.01.19.
Rajterület: 0,28 m²
Lépték: M=1:10000
Kiss Jen Ferenc
Pintér Gabriella
Jólej György
Szilvási József
Somlai Zsanett

Meghatározó településképi karakterek

A beépítésre szánt terület nagyrésze lakóterület, éppen ezért a családiházas beépítés a meghatározó. A régi településrészeken a fésűs beépítés a jellemző, de az egész községben a falusias családiházas karakter a meghatározó. Az újabb beépítésű lakóterületeken a falusias családiházas karaktert megtartották. Agyagosszergényben a településközpontban áll a templom, a sportpálya és a közösségi épületek, amelyek a településközponti karaktert alkotják. Itt találhatóak még a községi intézmények is. A gazdasági-szolgáltató terület a lakóterület szélén került kijelölésre. A be nem építhető területeken jellemző a mezőgazdasági művelésű táj.

4.1. Falusias karakter (fésűs beépítés)

4.1.1. Településképi jellemzők

FALUSI (családiházas) KARAKTER

Agyagosszergény két településrészből épült össze. Az alapvetően mezőgazdaságból élő lakosság életmódja miatt a régi településrészeken a hosszú telkeken egymás mögött sorakozó funkciók: udvar/konyhakert/baromfiudvar/istálló/kert álltak az oldalhatáron. A falu régi utca- és telekszerkezete, fésűs beépítése alapvetően nem változott. A két főutca, a középen kialakuló központtal őrzi az eredeti beépítést. A megnyitott új utcákkal módosították a településszerkezetet, de az odalhatáron álló beépítési mód jellemzően megmaradt. A házak zömmel az utcavonalra épült, utcára merőleges gerincű nyeregtetősek; a régebbi beépítések oromfalasak, a későbbiekben kontyoltak vagy sátortetősek. Általában a lakóházak egy –vagy kétlakásosak, a telek beépítését az udvar oldalhatárán álló sorolt épülettömegek alkotják. A telek beépíthetősége miatt tömegük többségében tégalalap alaprajzra szerkesztett földszintes, magastetős épületek. Az utcákban elvétve emeletesházak, és tetőtérbeépítéses családiházak is találhatók. A magastető hajlásszöge 38-45 fok közötti, cserépfedésű; a régebbi házak hornyolt, vagy sajtolt agyagcseréppel, az újabbak betoncseréppel fedettek, de megjennek a pala és bitumenes zsindely fedések is. A homlokzatok vakoltak, díszítőelemként ablakkeretezés és egyszerű párkányhúzás látható, a festett sima vakolat és a színezett kőporos vakolat jellemző felületképzés; színeiben fehér, törtfehér, pasztellszínek. A lábazat kőből rakott, vagy lábazati vakolattal ellátott betonlábazat.

Az épületek az utcavonalra épültek, az új építkezéseknél előkertes, ami előtt utcai kerítés húzódik. A kerítések alacsony lábazatú, épített pilléres, áttört mezőkkel (fémpálcás, fémhálós, fabetétes) ellátottak. Néhány helyen téglából épített tömör kerítés van vakolt felülettel, tömör fa, vagy fém kétszárnyú nagykapuval, személybejáróval. A lakóterületen kisebb vállalkozásokat hirdető feliratok a kerítésen, vagy kapun, utcai homlokzati falon festett fémlemezen vagy nyomtatott formában jelennek meg. A kicsi előkertekben virágok, kisebb bokrok vannak, az utcákban a házak előtt kisebb fák állnak, a gondos lakók virágoskertet gondoznak. A kertekben a háztartások szükségleteinek kielégítésére folyik kertművelés.

A régebbi lakóépületeken fa ablakok a jellemzőek, illetve a korszerűsítés során cseréjük megtörtént. Az ablakok korszerű hőszigetelt üvegezésű fa, vagy műanyagszerkezetek, a ház stílusához igazodó arányrendszerben. Az udvar felé nagyobb üvegezett felületek, teraszajtók nyílnak. Az utcai homlokzaton megjelennek a tömör garázskapuk, és a szép bejárati ajtók. A házak karakteréhez igazított nem tömör kerítések, jellemzően épített lábazat és kerítésoszlopok között fa nem tömör mezőkkel, de kovácsoltvas, fém pálcás, fémhálós kerítések is épültek. Jellemzően nincs a házakon reklámfelület. A gépkocsik elhelyezése a telken belül történik, de a ház előtti parkolásra burkolt területek kerülnek kialakításra. Fontos a bejárók szintjének és kialakításának összehangolása.

A régi utcák megőrizték a településszekezet strukturális fő elemeit. A régebbi építésű házak földszintesek, az újabbak tetőtérbeépítésesek, vagy kétszintesek. Az utcákban oromfalas nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős, sátortetős, épülettömegek sorakoznak. Az aszfaltozott utca melletti vízelvezető árkok helyén a kapubejárók kiszélesítésével parkolóhelyek keletkeztek, az útmenti sáv füvesített. Az utcákban légvezetékes elektromos áramellátás van; a vezetékes víz-, csatorna és gáz bekötések föld alatt érkeznek a telekhatárig.

Az egységes utcaképi megjelenéshez hozzátartozik, hogy az új épületek léptékükben és színvilágukban igazodjanak a nyugodt falusias beépítéshez.

4.1.2. Ajánlások, jó példák

Falusias karakterű településképi meghatározó területének építészeti előírásai	
Jellemző karakter elemek	Településképi meghatározó terület
Beépítés módja	Oldalhatáron álló
Szintszám/legmagasabb pont	1 szint, max 2 szint vagy tetőtérbeépítés
Kerti építmények	az udvaron oldalhatár mentén épített állattartó, vagy tároló helyiségek, hátsó udvarban fából készült góré, (pajta), füstölő, fészer, fóliasátor, melyek magassága alacsonyabb a főépületénél.
Kerítés	Oszlopos, áttört mezős, nagykapuval és kiskapuval.
Növényzet	Utcai füvesített terület, 1vagy 2 fával, virágoskerttel; a kertekben háztáji gazdálkodás folyik.

Egyedi ajánlások	A régi települések utcaszerkezete megtartandó. Az épületek kialakítása a hagyományos magastetős, utcavonalra merőleges gerincű, vakolt falú, utcavonalon álló legyen. Az új beépítésű területen kontyolt, az utcával párhuzamos gerincű nyeregtetős is lehet az utcakép szerinti illeszkedéssel. A házak előtti utcaszakaszon növényzet telepítése és gondozása javasolt.

4.2. Településközponti karakter

4.2.1. Településképi jellemzők

TELEPÜLÉSKÖZPONTI KARAKTER

Agyagosszergény településközpontjában kapott helyet az iskola, óvoda, plébánia, üzletek, templom. A közintézmények tömegükben, léptékükben kitűnnek a családi házak közül, de a településközponti területen is csak 1szintesek. Az intézmények tetőzetére az energiakorszerűsítés során a napelemek felszerelése történhet.

A közintézmények visszafogottan díszítettek, a homlokzati vakolatarchitektúra világosabb (törtfehér) színű, a falfelület közép tónusú pasztellszínű vagy sárga. A magastetős épületeken függőereszcsatorna a jellemző. A nyílásszárók méretei az épülettömegekhez arányosan illeszkednek. Anyaguk általában faszerkezetű, vagy műanyagszerkezetek; az intézményfelújítás során hőszigetelő szerkezetek kerülhetnek beépítésre.

A fésűs (falusias) beépítésben a meghatározó utcaképi ritmus betartása és a jellegzetes épülettömegek sorolása eredményez harmonikus településképet. Az utcába újonnan beépítésre kerülő lakóépületeknél ajánlott az utcavonalra merőleges nyeregtető 38-45 fokos kialakítása.

Az utcai kerítés a lakóépülethez tartozik, és meghatározza az utcaképet. Akkor szép, ha stílusában és anyagában is illeszkedik a főépülethez, nem hivalkodó és nem is takarja el a homlokzatot.

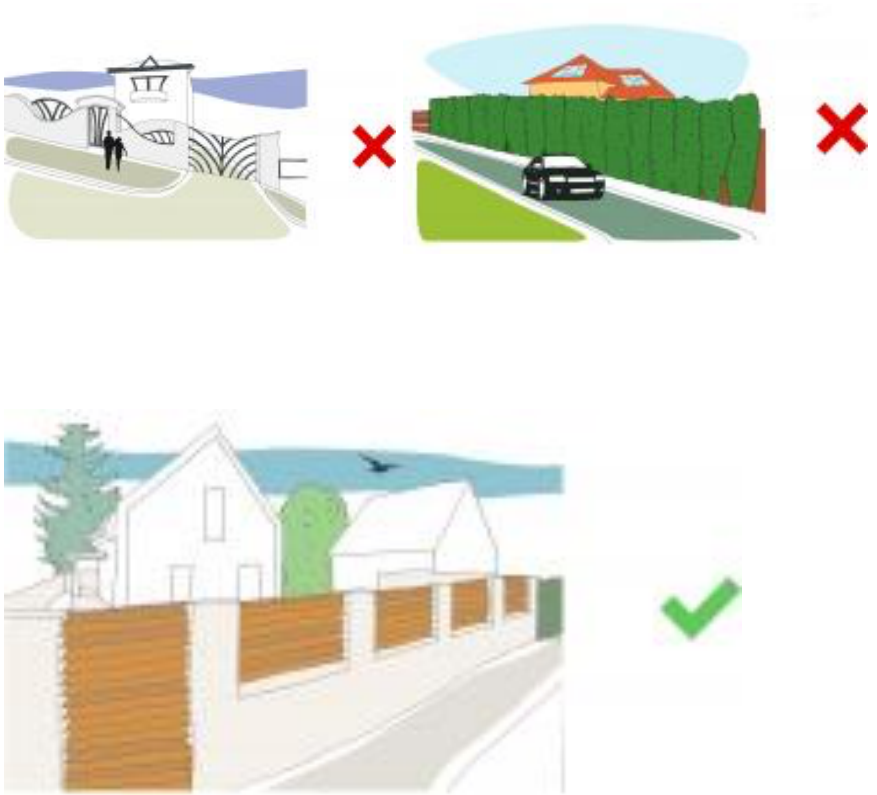

A településszerkezet alakulása a telkek méretével összhangban; a földrajzi adottságokat követve történik; a beépítési mód a tulajdonosok anyagi helyzetéről és életmódjáról is árulkodik.

A fésűs beépítésű telkeken a keskeny és hosszú telkek oldalhatárán épülő, jó arányú tömegekre bomló, tűzfalszerűen és lépcsősen csatlakozó épületek sorolt udvari beépítést eredményeznek.

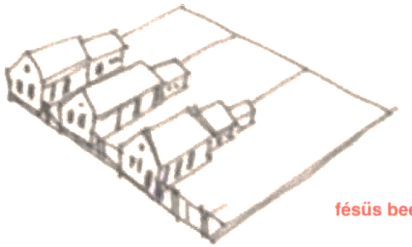

fésűs beépítés

A központi fekvésű telkeken elindul egy a városiasodás felé mutató beépülés. Ez **a zártsorúvá váló**, a fésűs beépítés utcavonalra forduló, néhol már emeletes tömeggel bővülés.

Az utcai beépítés először **hézagosan zártsorúvá** válik, majd teljesen **zártsorú** lesz.

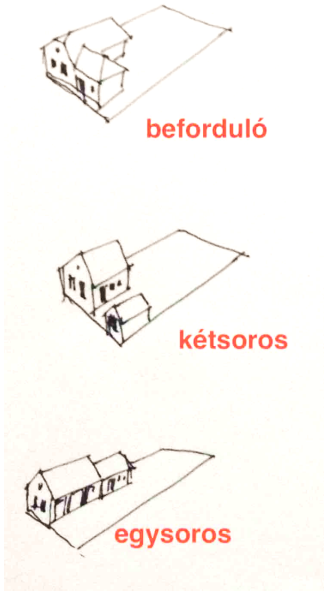

Az egysoros elrendezésben az épülettömegek egymás után sorakoznak a telek egyik oldalhatárán; az úgynevezett **kétsoros beépítésben** a telek másik oldalhatárára egy kisebb épülettömeg kerül; majd a **beforduló beépítésben** a kisebb épületrész oldalszárnyként épül a főtömeghez.

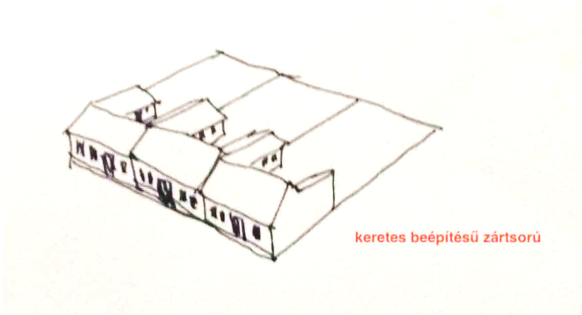

keretes beépítésű zártsorú

A településközpont közelében található a füves sportpálya, ami helyet ad a közösségi rendezvényeknek, de itt van a játszótér, helyi piac, emlékhelyek, tornacsarnok, iskola.

Építészeti kialakításuk egyedi, változatos építőanyag használattal, a tájba illő színekkel, az építmények méretéhez és kialakításához illeszkedő ablakok, ajtók, speciális nyílászárókkal. Előkert, kerítés nincs, vagy nem jellegzetes karakterű, hiszen a természetes növényzet és táj dominál, bár az építmények környékén telepített növényzet is fellelhető.

4.2.2. Ajánlások, jó példák

Településközponti karakterű településkép meghatározó területének építészeti előírásai	
Jellemző karakter elemek	Településképi meghatározó terület
Beépítés módja	Vegyes- lakóterület, zártsorú és intézmények szabadonállóak.
Szintszám/legmagasabb pont	1-2 szintes épületek
Kerti építmények	Nem jellemzőek
Kerítés	Hagyományos kialakításúak

A történeti község sűrűsödő magja, amely magába foglalja a település intézményeit is vegyes településközponti területként tudja legjobban betölteni funkcióját. A történeti lakóterületek védett sajátos karakterüket megőrizve fejlődhetnek.

A szabadvezeték alá a fölösleges évenkénti csonkolást megelőzve válasszunk megfelelő fafajtát, melyek korlátozott lombméretüknél fogva kevesebb gondozás igényelnek és egész élettartamukban szép lombkoronát biztosítanak házunk előtt. A föld alatt futó vezetékek védőtávolságait is figyelembe kell venni, ehhez is mindenképpen konzultáljunk a Főkertésszel fatelepítés előtt!

A keskeny közterülettel rendelkező közlekedési csomópontoknál 80 cm-es magasság felett kizárólag átlátható, áttört kerítés építhető. A sarkokon maximum 80 cm-es sövény vagy bokrok telepíthetőek. Gondozzuk, nyírjuk rendszeresen, hogy mindig megfelelően belátható legyen az útkereszteződés!

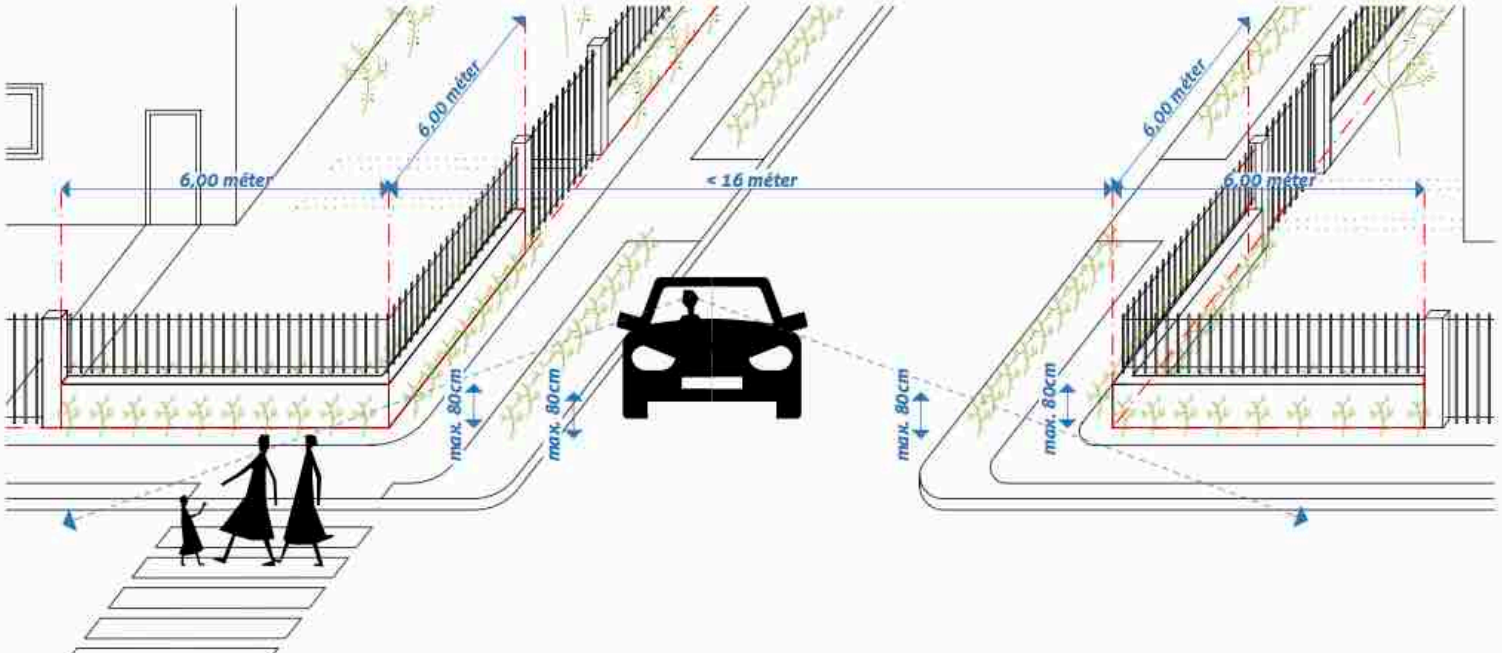

A megújuló energiaforrások hasznosítását szolgáló (maximum 15 m2 területű) terepszint alatti építmények, építményrészek a telekhatártól mért legalább 2 méteres védőtávolsággal helyezhetők el.

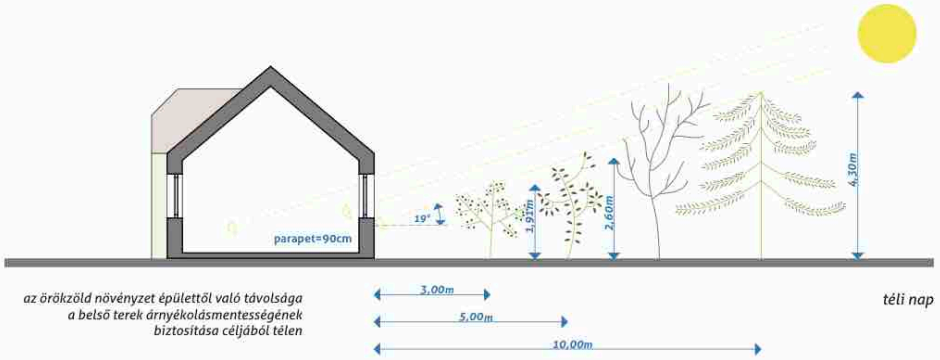

az örökzöld növényzet épülettől való távolsága a belső terek árnyékolásmentességének biztosítása céljából télen

téli nap

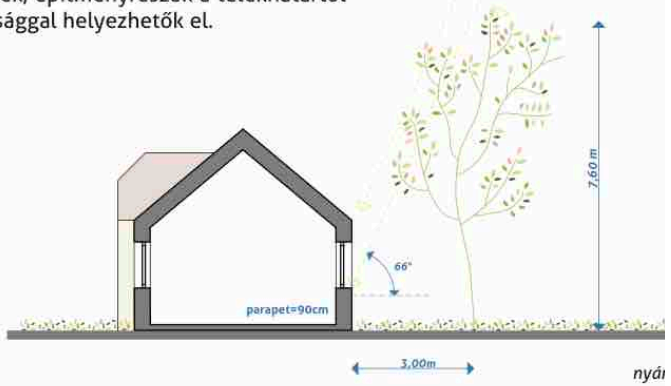

a jó helyre telepített lombhullató növényzet természetes eszköze az energiatudatos életmódnak

nyár

Csapadékvízhasznosítás a kertben

1 terepmélyedés növényzettel beültetve (esőkert)

2 tömörödött vagy rossz szivárgású talaj cseréje

4 áteresztő burkolattal kialakított kocsibejáró

5 telek természetes növénytakarójának megőrzése

6 csapadékvíztározó tartály

7 földalatti csapadékvíztározó ciszterna

4.3. Zöldterületi karakter

4.3.1. Településképi jellemzők

ZÖLDTERÜLETI KARAKTER

A táj az idelátogató túristát, vendéget éppen úgy elvarázsolja, mint a helyi lakosokat. A táj jellegzetességének megóvása elengedhetetlen. A település zöldfelületi rendszerét elsősorban a táji és a településszerkezeti adottságok befolyásolják. A természetközeli területeken kívül a településen belüli minőségi zöldfelületek kondicionáló, rekreáló és esztétikai szerepet töltenek be egyszerre.

Agyagosszergény területén található: köztér, sportpálya, utcai fasorok, védőfásítások, valamint a temető, de kiterjedt zöldfelülettel rendelkeznek a magánkertek, közintézmények kertjei, családi házak kertjei, mezőgazdasági területek is.

A temető Agyagosszergény központjában, a templom mellett található.

A zöldfelületi rendszer fontos elemei a magántulajdonú kertek. Agyagosszergényben, ahol a települést zömében falusias jellegű beépítési mód jellemzi, még mindig dominál a magánkertek haszonkerti jellege, amikor a nagyobb felületű hátsó kertben saját felhasználásra zöldségeket és gyümölcsöket termesztenek. A településen kettő és három zónás kertek egyaránt előfordulnak:

- a kétzónás a leggyakoribb (díszkert – haszonkert);
- a három zónás pedig általában olyan ingatlanok jellemzője, ahol állattartás, vagy más gazdálkodási tevékenység folyik és ennek kiszolgáló épületei találhatók a köztes zónában.

A családi házak kertjei nagyrészt rendezettek, a parlagon hagyott területeken viszont a kaszálás és a parlagfű irtása szükséges.

A közlekedési terület legmeghatározóbb alkotóelemei az utcai fasorok, ezért elsősorban az utcai fasorok hiányosságát szükséges pótolni. A növények javítják a település klímáját és szebbé teszik az utcaképet. A cserje és gyepsávok elválasztják az úttestet a járdától, vizuálisan forgalomterelő szerepet töltenek be és a klímajavító hatásuk mellett védik a gyalogosok testi épségét.

4.4. Mezőgazdasági (nem beépíthető) karakter

MEZŐGAZDASÁGI KARAKTER

Agyagosszergény külterületének szinte teljes egészében sík, szántóföldi művelésű mezőgazdasági terület található. A szántókat, rétek, legelőket földutak és vízelvezető árkok, külterületi utak szelik át. Az utakat és vízfolyásokat erdősült részek szegélyezik. A területen a Répce folyó, a Kardos ér és az Ikva patak folyik keresztül. Több kisebb kiszáradt tószerű, mélyfekvésű rész is található a bel- és külterületen egyaránt.

5 Reklámok, egyéb műszaki berendezések

Reklámok elhelyzésére magánterületen a reklámokról szóló felsőbb szintű jogszabály nem ad lehetőséget. Közterületen kizárólag az önkormányzat jóváhagyásával lehet reklámot elhelyezni a településközponti területen. Cél, hogy a homlokzatokon minél kevesebb zavaró elem jelenljen meg. A légkábelek megszüntetése a településközpontban indokolt, miután a településkép zavaró elemei az oszlopok, vezetékek.

A napelemek elhelyezése igazodjon a tető hajlásszögéhez és geometriájához.

6 Jó példák

Ajánlott, hogy az utcák, és egyéb látnivalók kitáblázása egységes arculattal történjen. Cél, hogy a cégfeliratok harmonikusan illeszkedjenek az utcaképbe, ne hivalkodjanak, de a megfelelő információt át tudják adni. A zöldfelületek, köztéri utcabútorok karbantartásáról folyamatosan gondoskodni kell.

A közterületek kialakítása nagyban függ az ott megjelenő utcabútorokon, azok megjelenésén, egységes arculati jegyein, ezért fontos, hogy erre is fordítson az önkormányzat kellő figyelmet. Érdemes a közterületekre olyan közterület alakítási tervet készíteni, ahol már a tervezéskor felkerülnek a településképet meghatározó elemek: padok, szemetesek, kerékpártárolók, köztéri utcabútorok, zöldfelületek ...

A kapuk kialakítására régebben nagy gondot fordítottak és éppúgy a ház, porta részének tekintették, mint magát az épületet. A megjelenésből következtetni lehetett a gazda anyagi helyzetére, ízlésére, életmódjára is. A kerítések az utcaképet jelentősen meghatározó építmények. Anyagát és szerkesztési szabályait nehezen lehetne egységesíteni, mivel az az épületekhez és a helyszínekhez tervezett egyedi alkotások a hozzájuk csatlakozó oszlopokkal, kis - és nagykapukkal. Fontos, hogy a kerítés a mellette, vagy mögötte álló házzal alkosson egységet; anyaghasználatában mutasson rokonságot az épülettel, és lehetőleg minden szükséges funkciónak megfeleljen.

A régi lakóépületek szerkesztésére és anyagára is találunk jó példákat Agyagosszergényben. Az oromfalas, nyeregtetős épületek a fésűs beépítés szép példái. A házak tornácai fa, vagy épített tégla oszloposak. A falazatok vályogból, vegyes kő-tégla, vagy különböző tégla falazatok lehetnek. A tetőszerkezet fából készült, és a födémek is fagerendásak. A gazdasági épületek a főépület (lakóépület) mögött sorakoznak kisebb fesztávval, és ebből adódóan alacsonyabbak is. A nádfedeles házak mára eltűntek, a cserépfedés a meghatározó.

Az ablakok a házak szemei, és azon keresztül látjuk mi is a külvilágot. A nyílászárók azonban nem csak a napfényt engedik be, hanem a hideget, meleget, zajt is, ezért fontos, hogy mindig a legmegfelelőbb ablakot, ajtót válasszuk ki.

A régebbi stílusú házakon a fa szerkezetek a meghatározók, ezért a felújításukkor is törekedni kell az eredetihez hasonló megjelenésű ablakok, ajtók beépítésére. A példák között találunk műanyagszerkezetűt is, ahol az ablakkeretezés harmonizál az általában fehér színű nyílásszárókkal, és az eredeti ablakosztást a beéptett fémosztók hozzák vissza.

Egy másik példa a régi ablakszárnyba, vagy azzal megegyező kialakítású új szerkezetbe épített hőszigetelő üvegezésű ablak, míg a legtökéletesebb megoldás, amikor az új gyártmány mind anyagában, mind kiosztásában és színében is az eredetivel megegyező kialakítású. A túlzott felmelegedés mérséklésére a külső napfényvédők felszerelesée a leghatékonyabb, ezért láthattunk a régebbi ablakokon zsalugátereket, az újabbakon pedig redőnyöket.

A harmonikus homlokzat kialakítás egyik meghatározó eleme a szép arányú és kiosztású ablaksor, amelyik színében is szerves tartozéka az utcai homlokzatnak. Megjelenését a homlokzati vakolathúzások, díszítések egészítik ki és hangsúlyozzák azokat.

Az utcai homlokzatok színezése kiemelheti az építészeti elemeket, vagy semlegesítheti azokat. A sötétebb színek általába a falfelületek, míg a díszítése, ablakkeretek, lizénák, párkányhúzások világosabb árnyalatúak. A színek harmonikus illeszkedésébe beletartoznak a lábazat anyaga, színezése, a nyílászárók színei, a kerítés oszlok, lábazat, kerítésmező kialakítása is. Érdemes több színvariációt megtervezni annak érdekében, hogy a településképbe harmonikus legyen az illeszkedés.

Kerülendőek az úgynevezett rikító színek, amelyek túl harsányak, és az utcaképben túl hangsúlyos elemként jelennek meg, de ugyanilyan zavaró hatású lehet a fekete szín használata, vagy a teljesen egy tónusú homlokzatszínezés. Általában a közép tónusú, vagy világosabb pasztellszínek ajánlottak.

A közterületeken és az épületek kiegészítő tartozékai között van számos szépen megmunkált fémszerkezet: a kapuk, ajtók kilincsei, a nyílászárók vasalatai, kerítések, kiskapuk, rácsok, ereszcsatornák ...

7 Zárszó

Az építészet közügy. A házak túlélnek bennünket; a tájat örökül kapjuk, hogy örökül hagyjuk az utódainkra. Fontos, hogy megértsük csak közösen alakíthatjuk a jövőnket, ezért figyelemmel kell lennünk a hagyományokra, a lakókörnyezetünkre. A településképi arculati kézikönyvből megismertük a helyet, ahol élünk, de a helyi közösség nélkül csak a szép tájat és az épületeket látjuk meg. Az emberek által éltetett „genius loci" teszi azzá a lakóhelyet, amire mindig emlékezünk, amit szeretünk, óvunk, és így lesz **Agyagosszergény az otthonunk.**

Tétényi Éva mb. főépítész